

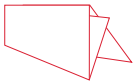
25 FANTASTISKE
INDUSTRIER

PÅ TUR TIL

20 DANFOSS SDR. JYLLANDS OMDREJNINGSPUNKT

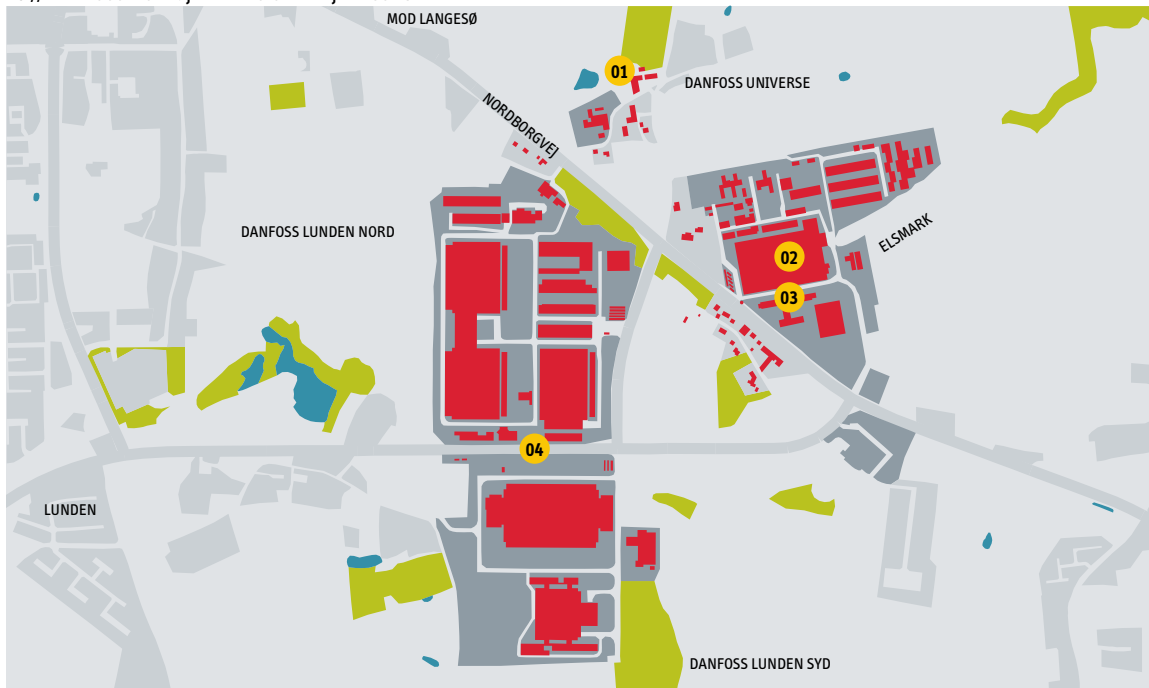
SE MERE PÅ WWW.25FANTASTISKE.DK

01 Danfoss blev grundlagt i 1933, da Mads Clausen etablerede firmaet Dansk Køleautomatik- og Apparatfabrik. I 1932 videreudviklede han en køleventil til at styre kredsløb, der ellers kun blev fremstillet i USA. Først fremstillede Clausen sine ventiler på forældrenes gårdloft, men i de følgende årtier voksede medarbejderstaben, en fabriksbygning kom til og produktionen blev udvidet flere gange. Denne udvikling ses tydeligt på Danfoss i dag; hvor loftet på fødegården, den gamle fabrik og det moderne produktionsanlæg er bevaret og vises frem.

FOLD HER

20 // DANFOSS – SDR. JYLLANDS OMDREJNINGSPUNKT

**DANFOSS
NORDBORGVÆJ 81
6430 WORDBORG**
WWW.DANFOSSUNIVERSE.COM

FOLD HER

01 FØDEGÅRDEN

Mads Clausens fødegård i Elsmark blev i 1991 indrettet som museum. Meget er bevaret, som det oprindeligt var, både forældrenes stuer med de udskårne lofter og de originale møbler fra tiden omkring 1910-14, og loftværelserne, hvor Mads Clausen udførte sine første eksperimenter og hvor han i 1933 startede sin virksomhed under beskedne forhold. Da pladsen blev for trang og produktionen blev flyttet til den lille fabriksbarak bag gården, blev loftværelserne omdannet til kontorer, og her havde Mads Clausen sit privatkontor indtil 1961. Kontoret fremstår i dag, som da han forlod det for at flytte til den nyopførte administrationsbygning ved Nordborgvej.

I 1935, kun to år efter begyndelsen, tog Mads Clausen den første egentlige „fabriksbygning“ i brug. Fabriksbygningen var et lille træskur på 60 m², bag stuehuset i moderens køkkenhave. Men her var plads til en drejebænk og fire medarbejdere. I årene efter blev fabrikken, kaldet ”hønsesuset”, udvidet flere gange, bl.a. i 1941, da man kom bygningen op på stilladser og byggede en ny stueetage af mursten. På den måde kunne man udvide fabrikken uden at stoppe produktionen. I 1939 var arbejdsstyrken oppe på 26 medarbejdere og i 1941 udgjorde det samlede produktionsareal 1050 m². I dag er den gamle fabrik indrettet som museum.

02 ELSMARK

I 1950 tog man første spadestik til en ny fabrik, på nykøbte arealer, i umiddelbar nærhed af fødegården i Elsmark. Fabriksbygningerne var egentlig ikke nye, idet de var udtjente flygtninge-barakker fra krigstid, men de var nye i denne sammenhæng og fik ved indvielsen i 1951 betegnelsen „E1“ (E for Elsmark). Nu var Danfoss' samlede produktionsareal på over 10.000 m².

03 ADMINISTRATION

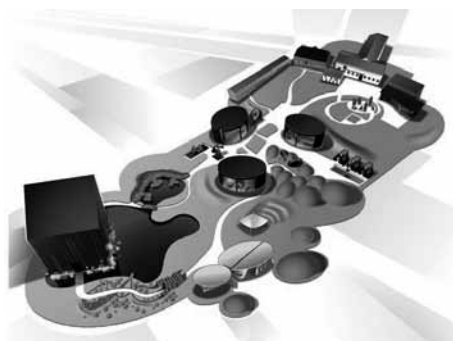
Efter indvielsen af den nye fabrik i 1951 viste der sig hurtigt behov for udvidelse igen. Det havde man taget højde for og derfor blev Elsmarkfabrikken bygget i fire etaper og hurtigt udvidet til det dobbelte. Efter en brand i en af træbarakkerne begyndte man at bygge solidt og permanent på Danfoss. De nye bygningers konstruktioner var af stål og jernbeton og kældrene, der er på 3640m², blev indrettet som sikringsrum med loft og vægge i særlig tyk jernbeton-konstruktion. Fra grundstensnedlæggelsen ved den nye fabrik i Elsmark i 1951 og frem til jubilæumsåret 1958 blev medarbejder nr. 1.000, 2.000 og 3.000 ansat på det historiebevidste Danfoss. Da den 11-etagers høje administrationsbygning stod færdig i 1961 var det ved at være slut med plads i Elsmark.

04 LUNDEN

I 1950'erne og 1960'erne blev nye produktionsformer, i form af produktionslinier og samlebånd, udbredt i den danske industri. Forbilledet var de amerikanske etplansbilfabrikker. Den dominerende opfattelse var, at standardiseret masseproduktion i store anlæg var rationelt og mest gavnligt. Danfoss, der var ved at vokse ud af arealerne i Elsmark, ville også bygge til standardiseret masseproduktion og erhvervede derfor store arealer på den modsatte side af Nordborg landevejen og byggede her fire store fabriksbøtter på hver 15.000 m². De nye fladebygninger, der er karakteristiske for tidens industribyggeri, fik betegnelsen „L“ (L for landsbyen Lunden). Gennem 1960'erne, -70'erne og -80'erne blev der foretaget flere store udvidelser af Nordborg-fabrikken, som i dag er på 250.000 m² fordelt på kontor- og produktionsareal.

FOLD HER

FOLD HER

05 LANGESØ

Danfoss hastige ekspansion skabte kaotiske boligtilstande på Als. Gennem 1950'erne og 1960'erne kom der i gennemsnit 1000 nye Danfoss medarbejdere med deres familier til hvert år. Byplanlægning var der ikke noget af. Mads Clausen engagerede derfor selv arkitekten og byplanlæggeren Peter Bredsdorff, der bl.a. i 1949 havde udarbejdet en byplan for Aabenraa, til at udarbejde et forslag til den bymæssige udvikling på Nordals. Bredsdorffs idé om en lang, smal by, hvor indbyggerne havde kort vej ud i naturen blev fulgt i den nye by, Langesø, langs vejen øst for Nordborg. En del medarbejdere foretrak dog bylivet og bosatte sig i Sønderborg. Det satte den offentlige transport under pres. DSB udarbejdede derfor særlige køreplaner, som tog højde for arbejdstidens begyndelse og ophør på Danfoss. I midten af 1950'erne var der indsat ca. 30 busser alene til transport af Danfoss-medarbejdere.

TJEK OGSÅ:

Danfoss Universe
Mads Patent Vej 1
6430 Nordborg
www.danfossuniverse.com

Danfoss hjemmeside
www.danfoss.com

Museum Sønderjylland
Aastrupvej 48A
6100 Haderslev
www.museum-sonderjylland.dk